

Ο ΑΓΙΟΣ ΙΕΡΟΘΕΟΣ ΕΠΙΣΚΟΠΟΣ ΑΘΗΝΩΝ*

(ΒΙΟΓΡΑΦΙΚΗ ΑΝΑΣΚΟΠΗΣΙΣ).

Κυρίαν πηγήν τῶν περὶ Ἱεροθέου πληροφοριῶν ἀποτελοῦσι τὰ ἐπ' ὄνοματι Διονυσίου τοῦ Ἀρεοπαγίτου φερόμενα συγγράμματα, καὶ δὴ τὸ περὶ «θείων ὀνομάτων»¹. Ἀλλὰ καὶ πάντες οἱ διακεκριμένοι ἐκκλησιαστικοὶ συγγραφεῖς τῶν βυζαντινῶν χρόνων, γράφοντες ἰδίᾳ περὶ τοῦ ἁγίου Διονυσίου Ἀρεοπαγίτου, ἱκανὰ λέγουσι καὶ περὶ τοῦ ἁγίου Ἱεροθέου².

* ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ. — Περὶ τοῦ ἁγίου Ἱεροθέου ἐπιθι ἰδίᾳ τὰ ἔργα τοῦ Ψευδοδιονυσίου. — Acta Sanctorum Bollandiana, Μὴν Ὀκτώβριος, τόμ. δ' σ. 565 c., 775—786. — Hallοix, Vit. Scriptorum Orientalis Ecclesiae, I, 600. — *Εὐθύμιου Ζυγαβηνοῦ*. Ἐγκώμιον εἰς τὸν ἐν ἁγίοις πατέρα ἡμῶν Ἰσακὸστολον καὶ Ἱερόρχην Ἀθηνῶν μέγαν Ἱεροθέον» ἐν τόμῳ Α', σελ. σθ' τῆς ἐρμηνείας εἰς τὰς δεκατέσσαρας καθολικὰς ἐπιστολάς τοῦ ἀποστόλου Παύλου, ὑπὸ Νικηφόρου Κυλλογερά. — O. Bard en hewer, Les pères de l' Eglise, leur vie et leurs œuvres, μετ. P. Codet et G. Verschaffel, τόμ. Γ' Paris. 1905. σελ. 20. — F. L. Frothingham, On the book of Hierotheus by a Syrian mystic of the Fifth Cent. (Amer. Orient. Soc. Proc. 1884. p. IX—XIII) — *Τοῦ αὐτοῦ*: Stephen Bar Sudaili, Syrian mystic and the book of Hierotheos. Leyden. 1886. — V. Russel, Das Buch des Hierotheos (Zeitschrift für Kirchengeschichte 10, 156—158). Langen Joseph, Die Schule des Hierotheus, ἐν Internat'ional theologische Zeitschrift, 1, 1893, p. 590—609. 2 (1894) p. 28—46. — Kirchenlexikon, Wetz er und Wette, Freiburg im Breisgau 1888. ἐν λέξει Hierotheos. — W. Smith's, Dict. of Christian Biography, t. III, 50—51, ἐν λέξει Hierotheus. — Γ. Δέρβου. Περὶ τοῦ χρηματίσαντος πρώτου ἐπισκόπου Ἀθηνῶν. Ἐν Ἀθήναις. 1913. — Ἀρχιμ. Ἐμμαν. Γ. Κυρπαθίου, Δύο ἀποσπάσματα ἐπ' ὄνοματι τοῦ ἁγίου Ἱεροθέου ἐν «Ἀναπλάσει» Ἀθηνῶν 1922 ἀριθ. 15—16. *Τοῦ αὐτοῦ*: Τὰ ἐπ' ὄνοματι τοῦ ἁγίου Ἱεροθέου ἀποσπάσματα. «Ἀνάπλασις» 1922 ἀριθ. 19 *Μιχ. Γαλανοῦ*. Βίοι ἁγίων. Ἀθήναι 1910. ἐν τῷ βίῳ Ἱεροθέου, ἐπισκόπου Ἀθηνῶν.

1. Κεφ. 2, 9. 10³, 2⁴, 15—17.

2. Μάξιμος ὁ Ὁμολογητής, Ἀνδρέας ὁ Κρήτης, Συμεὼν Μεταφραστής, Θεοφάνης ὁ γραπτός, Μιχαὴλ Σύγκελλος, Μηνολόγιον Βασιλείου Β', Μαυρίκιος, Νικήτας Παφλαγῶν, Ἰππόλυτος Θηβαίος, Ζυγαβηνὸς Εὐθύμιος καὶ ἄλλοι. Τούτων τὰς περὶ Ἱεροθέου μνείας θέλομεν ἀναφέρει ἐν ἐτέροις ἡμῶν μελέτῃ.

Ἄφ' ἑτοῦ δ' ἤρξατο συστηματοποιουμένη ἡ ἀγιολογικὴ φιλολογία, ὑπὸ πάντων τῶν ἀγιολόγων μνημονεύεται ὁ Ἱεροθέος¹. Ἐν τῇ ἀγιολογικῇ σειρᾷ τῶν Βολλανδιστῶν ὁ ἅγιος Ἱεροθέος τάσσεται μεταξὺ τῶν παραλειπομένων, ὡς λόγος δὲ τούτου φέρεται τὸ ὅτι ὁ Ἱεροθέος οὔτε ἐν τῷ μικρῷ Ρωμαϊκῷ ἀναφέρεται, οὔτε ἐν ἄλλῳ τινὶ τῶν κλασσικῶν μαρτυρολογίων, ἡ μόνη δὲ περὶ αὐτοῦ πηγὴ εἶναι τὰ συγγράμματα τοῦ Ψευδοδιονυσίου, ὧν ἕμως τὸ ἱστορικὸν κύρος ἐκλονίσθη. Ἄλλ' ὁ μὲν πρῶτος λόγος πίπτει, ἂν ληφθῆ ὑπ' ὄψιν, ἐκτὸς τῶν ἄλλων συνθηκῶν τῆς ἐν Ἀθήναις πρώτης Ἐκκλησίας, ὡς ἄλλοχου εἶπομεν², καὶ τοῦτο, ὅτι ὁ Ἱεροθέος δὲν ὑπῆρξε μάρτυς, οὔτε ἅγιος ἦτο ἀνακεκηρυγμένος ὥστε νὰ μνημονευθῆ ἐν τοῖς κλασσικοῖς μαρτυρολογίοις· ὁ δὲ δεύτερος προσβάλλει μὲν τὴν αὐθεντικότητά τῶν ἔργων, τῶν ἐπ' ὀνόματι τοῦ Διονυσίου Ἀρεοπαγίτου φερομένων, οὐχ ἦττον ἕμως οὐδεὶς δύναται νὰ διαμφισθητήσῃ τὴν ἀλήθειαν ὅτι ὁ Ψευδοδιονύσιος κινεῖται διὰ τῆς πολυμαθείας αὐτοῦ παρὰ τὰ· ὄχι καὶ τῆς ἐκκλησιαστικῆς παραδόσεως καὶ συνεπῶς οἱ πληροφορίες αὐτοῦ ἀπὸ ἀπόψεως ἀκριβείας δὲν γυμνοῦνται ἐν πᾶσι καὶ παντελῶς τοῦ ἱστορικοῦ κύρους. Ὡς νεωτάτη δὲ πηγὴ, ἣς αἱ πληροφορίες χρῆζουσι πολλῆς ἐπιφυλακτικότητος, θεωρητέον τὸ ὑποβολιμάτων χρονικὸν τοῦ Lucii Dextri ἐφ' οὗ στηριζόμενος ὁ Πέτρος Halloix συντάξε μακρὰν μονογραφίαν περὶ τοῦ ἁγίου Ἱεροθέου³.

Ἄν ἡ παρὰ Smith μνημονευομένη παράδοσις θεωρηθῆ βέβαιος, ὁ Ἱεροθέος ἐγεννήθη ἐπὶ τῆς βασιλείας τοῦ Αὐγούστου καὶ ἀνήκεν εἰς διακεκριμένην τῶν Ἀθηῶν οἰκογένειαν. Ἦτο πλατωνικὸς φιλόσοφος καὶ μέλος τοῦ συμβουλίου τῶν ἐννέα, τοῦ ἀποτελοῦντος τὴν Γερουσίαν τοῦ Ἀρείου Πάγου. Καθὼς δὲ καὶ τὰ λοιπὰ μέλη τοῦ συμβουλίου τού-

1. Συναξαρισταὶ Μιυρικίου, Μαξίμου Μαργουίνου, Νικοδήμου Ἁγιορείτου καὶ ἄλλα σχετικὰ: Τυπικά, Εὐαγγέλια, Ὁρολόγια. Ἡ ἀκολουθία τοῦ ἁγίου εὐρηται ἐν ἀρχαίοις κώδιξι τοῦ ἁγίου Ὁρους ΙΒ', ΙΓ', ΙΔ' αἰῶνος. Ἐκδοθεμένην δὲ ἴδομεν αὐτὴν ἐν Μηνιαίῳ τοῦ 1586: Βιβλίον τοῦ μηνὸς Ὀκτωβρίου, περιέχον τὴν πρέπουσαν αὐτῷ ἅπασαν ἀκολουθίαν, εἴτε ἀπὸ τῆς θεογονίας πεντακοσιοστῶ ἐξηκοστῶ εἴτω. Ἐτυπώθη ἐν Βενετίᾳ ὑπὸ Γρηγορίου Μαλαξοῦ αἰτήσῃ Ἰωάννου τοῦ Λεοκίμου.—Ὅθεν ναυαγοῦσιν ὅσα σχετικὰ γράφει ὁ κ. Δέρβος ἐν τῷ Λόγῳ περὶ τοῦ χρηματίσαντος πρώτου ἐπισκόπου Ἀθηῶν ἐν τῇ ὑπόσημ. ὡσεὶ τῆς σελ. 4.

2. Ἀνάπλασις ἀριθ. 19.

3. Kirchenlexikon, Wetzler und Wete. ἐν λέξει Hierotheos.

του, οὕτω καὶ ὁ Ἱερόθεος ἦτο μεμνημένος τὰ Ἑλευσίνια μυστήρια¹. Ὁ Ψευδοδιονυσίου καλεῖ αὐτὸν φίλον παρὰ δὲ τῆ Ἀνδρέα Κρήτης εὐρίσκομεν τὴν πληροφορίαν ταύτην περισσότερον ἀνεπτυγμένην, ἐν εἰς οὗτος λέγει περὶ τῆς κοσμικῆς ἀμφοτέρων κοινῆς παιδείας², ἐξ οὗ γνωστῆς οὕσης τῆς κοινωνικῆς θέσεως Διονυσίου τοῦ Ἀρεοπαγίτου, ἐπικυροῦται ἀφ' ἑνὸς μὲν τὸ ἐπιφανὲς τῆς οἰκογενείας τοῦ Ἱεροθέου, ἀφ' ἑτέρου δὲ καὶ ἡ φιλία αὐτῶν.

Κατὰ τὴν δευτέραν αὐτοῦ ἀποστολικὴν περιόδον ὁ Ἀπόστολος Παῦλος προσεῖλκυσε τὸν Ἱερόθεον εἰς τὴν χριστιανικὴν θρησκείαν. Εἰς τοσοῦτον δὲ προσφκειώθη οὗτος τὰ τῆς πίστεως, ὥστε καὶ ὑπῆρξε ποδηγέτης καὶ διδάσκαλος Διονυσίου τοῦ Ἀρεοπαγίτου³. Καὶ οὐδὲ ὡς παράδοξον, διότι αἱ ἐκ παραδόσεως πληροφορίαι συμπίπτουσιν ὄχι μόνον εἰς τὸ ὅτι ὁ Ἱερόθεος ὑπῆρξε πρεσβύτερος κατὰ τὴν ἡλικίαν, ἀλλὰ καὶ ὅτι εἶχε κατηχηθῆ ὑπὸ τοῦ Ἀποστόλου πρὸ τοῦ Διονυσίου⁴.

Τινὲς ὀρμώμενοι ἐκ τούτου, ὅτι ὁ Λουκάς δὲν μνημονεῖ τοῦ Ἱεροθέου ἐν τῇ σχετικῇ περικοπῇ τῶν Πράξεων, ἀπεφάνθησαν ὅτι τοῦτο εἶναι λόγος κατὰ τῆς ἱστορικότητος αὐτοῦ. Ἄλλ' ἂν ληφθῆ ὑπ' ὄψιν ἀφ' ἑνὸς μὲν ἡ πληροφορία ὅτι ὁ Ἱερόθεος προὑκατηχήθη τοῦ Διονυσίου, ἀφ' ἑτέρου δὲ ὅτι ὁ Ἱερὸς Λουκάς ἐν τῇ εἰρημένῃ περικοπῇ μνημονεῖ εἰς τὸς μετὰ τὴν ἐν Ἀρείῳ Πάγῳ ὀμιλίαν πιστεύσαντας, καὶ δὴ τοὺς ἐξοχωτέρους, εἶναι εὐνόητον ὅτι ὁ ἐν λόγῳ ἰσχυρισμὸς πίπτει⁵.

Ἡ παράδοσις φέρει αὐτὸν ταχθέντα ἐπίσκοπον Ἀθηνῶν ὑπ' αὐτοῦ τοῦ Ἀποστόλου Παύλου⁶.

Καὶ ὅτι μὲν ὁ Ἱερόθεος ὑπῆρξεν ἐπίσκοπος Ἀθηνῶν, οὐδένα ἔχομεν λόγον νὰ ἀμφιβάλωμεν. Ἄν δὲ ἐχειροτονήθη καὶ ὑπ' αὐτοῦ τοῦ

1. W. S m i t h ' s, Dict. of Christian Biography t. III ἐν λέξει Hierotheos.

2. Κώδιξ χειρογράφων Μονῆς Βατοπαιδίου, Β, 112. σ. 272.

3. Ψευδο-Διονυσίου, ἰδίᾳ περὶ θεῶν Ὀνομάτων κεφάλ. Γ'.

4. Menologium Græcorum Jussi Basilii imperatoris, Migne, t. 117. Octobris 4. Πρβλ. καὶ πάντα τὰ σχετικὰ Ἐκκλησιαστικὰ βιβλία ἀκολουθιῶν.

5. Πρξ. Ἀποστόλων 17, 19.

6. Βασιλειανὸν Μηρολόγιον ἐνθ. ἀν.

Ἀποστόλου Παύλου καὶ συνεπῶς ἐγένετο ὁ πρῶτος ἐπίσκοπος τῆς ἐν Ἀθήναις Ἐκκλησίας. τοῦτο, μέχρι σήμερον τοῦλάχιστον, εἶναι ἀναπόδεικτον. Ἀντιμέτωπος πρὸς τὴν περὶ Ἱεροθέου παράδοσιν ταύτην ἵσταται ἑτέρα, ἐπίσης ἀρχαιοτάτη, καθ' ἣν πρῶτος ἐπίσκοπος Ἀθηνῶν κατεστάθη Διονύσιος ὁ Ἀρεοπαγίτης¹. Οὐχ ἦττον ὁμοῦ καὶ περὶ αὐτοῦ εἶναι ζήτημα, ἂν ὁ Ἀπόστολος Παῦλος αὐτὸς οὗτος κατέστησεν αὐτόν². Ἡ σχετικὴ περικοπὴ τῶν Πράξεων, ἐν ἣ ὁ ἱερός Λουκᾶς ἀναφέρει ὅτι μετὰ τὸ ἐν Ἀρείφ Πάγῳ κήρυγμα ὁ Ἀπόστολος «χωρισθεὶς ἐκ τῶν Ἀθηνῶν ἦλθεν εἰς Κόρινθον», οὐδεμίαν ποιεῖται, ὡς θὰ ἀνεμένονομεν, μνησθῆναι, ὅτι κατέλιπεν ἐπίσκοπον ἐν Ἀθήναις³. Καὶ εἶναι μὲν ἀληθές ὅτι ὁ κατὰ τέλος τοῦ Β' αἰῶνος (170) ἀκμάσας διάσημος ἐπίσκοπος Κόρινθου Διονύσιος ἀναφέρει ἐν σφ' ὡσμένῳ παρ' Ἐδσεβίῳ ἀποσπάσματι ἐπιστολῆς αὐτοῦ πρὸς Ἀθηναίους ὅτι πρῶτος ἐπίσκοπος ἐγένετο ὁ Διονύσιος Ἀρεοπαγίτης⁴. Ἀλλὰ καὶ οὗτος ἀφίσταται τῶν γεγονότων περὶ τὰ ἑκατὸν ἔτη, τοῦθ' ὅπερ εἰσάγει τὸν δισταγμὸν, ἂν ἡ μαρτυρία αὐτοῦ δύναται νὰ θεωρηθῆ ἀπολύτως διαυγῆς καὶ νὰ ἀποκλεισθῆ ἢ πιθανότης ὅτι, εὐρισκόμενος καὶ οὗτος ἐν ἀβεβαιότητι περὶ τοῦ τίς ἐγένετο πρῶτος ἐπίσκοπος Ἀθηνῶν, ἐθεώρησε τοιοῦτον τὸν Διονύσιον δι' αὐτὸ τοῦτο ὅτι ἔσχε τὴν εὐτυχίαν νὰ μνημονεῦηται οὗτος ἐν ταῖς Πράξεσιν.

Ἰπὸ τοιαύτας συνθήκας ἢ εἰλικρίνεια ἀπαιτεῖ νὰ ὁμολογήσωμεν, ὅτι τὸ ζήτημα περὶ τοῦ πρῶτου χρηματίσαντος ἐπισκόπου Ἀθηνῶν παραμένει ἄλυτον.

Ὁ Πέτρος Halloix, ἐν τῷ βίῳ τοῦ ἁγίου Διονυσίου τοῦ Ἀρεοπαγίτου, γνωματεύων περὶ τοῦ ζητήματος τούτου φρονεῖ, ὅτι «ἂν ὁ Ἱερόθεος ἐγένετο ἐπίσκοπος Ἀθηνῶν, βεβαίως πρῶτος ἐγένετο, ὁ δὲ Διονύσιος δεύτερος»⁵. Ἐν δὲ τῷ βίῳ τοῦ Ἱεροθέου ἀναφέρει ὅτι προσελθὼν εἰς

1. Ἐδσεβίου, Ἐκκλῆσ. Ἱστορία, Βιβλ. Γ', κεφ. 4. Βιβλ. Δ', κεφ. 23. Ἀποστολικαὶ Διαταγαί, βιβλ. Ζ', 46. Βλ. καὶ Μαξίμου ὁμολογητοῦ Πρόλογον εἰς τὰ ἅπαντα Ψευδο-Διονυσίου.

2. Migne, t. I. p. 1053 ἐν σημειώσει περὶ Διονυσίου Ἀρεοπαγίτου.

3. Πρξ. 17, 19.

4. Ἐδσεβίου Ἐκκλ. Ἱστορία, βιβλ. Γ', 4, Δ, 23.

5. Vita s. Dion. Areopagitae per R. P. Petrum Halloix παρὰ Migne, τόμα"

τὸν Χριστιανισμὸν ἐτάχθη ἐπίσκοπος Ἀθηνῶν ἐπειδὴ ἔμως ὁ ἅγιος Ἀπόστολος Παῦλος εἶχε μεγάλην ἐπιθυμίαν νὰ ἐπισκεφθῇ τὴν Ἰσπανίαν, ἣν ὁμοῦς ἐπιθυμίαν δὲν ἠδύνατο οὕτως τότε νὰ ἐκπληρώσῃ, θεωρεῖ πιστευτὸν ὅτι ὁ Παῦλος ἀπέστειλε τὸν Ἱεροθέον εἰς τὴν Ἰσπανίαν, τοῦ Διονυσίου διαδεχθέντος αὐτὸν ἐν τῇ ἐπισκοπῇ Ἀθηνῶν, αὐτὸς δὲ ὁ Ἱεροθέος ἐγένετο ἐπίσκοπος τῆς ἐν Ἰσπανίᾳ πόλεως Segovia, ἧς καὶ θεωρεῖ αὐτὸν πρῶτον ἐπίσκοπον¹. Αἱ εἰδήσεις αὗται δὲν εἶναι ἄσχετοι πρὸς τὸ γεγονός ὅτι ἐν τινι μονῇ Sandovalis ἐν Ἰσπανίᾳ εἰμοναχοὶ διατηροῦσιν ὡς ἅγιον λείψανον τοῦ Ἱεροθέου, δῆθεν ἐπισκόπου Ἀθηνῶν, ἀποθανόντος ἐν τῇ μονῇ ταύτῃ κεφαλῆν, ἐφ' ἧς ὑπάρχει ἑλληνιστὶ ἡ ἀκόλουθος ἐπιγραφή: ΚΕΦΑΛΗ ΙΕΡΟΘΕΟΥ². Ἄλλ' ἐκτὸς τοῦ ὅτι δὲν ἀναφέρεται διὰ τῆς ἐπιγραφῆς ταύτης ὅτι εἶναι κεφαλὴ τοῦ ἁγίου Ἱεροθέου, ἐπισκόπου Ἀθηνῶν, ἐξ ἄλλου, καὶ ἂν ἀκόμη ἀνεφέρετο τοῦτο, δὲν θὰ ἦτο καὶ τεκμήριον ὅτι καὶ ἀπέθανεν ἐκεῖ, ἐπισκοπεύσας ὡς παραδέχονται τινες, ὁ Ἱεροθέος³.

Ἐν Ἀγίῳ Ὄρει, παρὰ ταῖς ἱεραῖς Μοναῖς ἁγίου Παύλου, Ἰβήρων καὶ Ἐσφιγμένου προσεκυνήσαμεν λείψανα τοῦ ἁγίου Ἱεροθέου, ἐπισκόπου Ἀθηνῶν ἄλλ' ἔπεται ἐκ τοῦτου ὅτι ἐκεῖ ἀπέθανεν ὁ Ἱεροθέος;

Διὰ ταῦτα αἱ πληροφορίες αὗται τοῦ Halloix εἶναι συζητήσιμοι.

Ὅτι ὁ Ἱεροθέος ὑπῆρξε συγγραφεὺς, τοῦτο μαρτυροῦσιν ὄχι μόνον τὰ δημοσιευθέντα ἀποσπάσματα⁴, ἀλλὰ καὶ τοιαῦτα μακρὰ σφζόμενα παρὰ Ψευδο-Διονυσίῳ, «αἱ θεολογικαὶ στοιχειώσεις» καὶ «οἱ ἐρωτικὸι ὕμνοι», τὰ ὅποια ὁμοῦς ὕφ' οὗσαν σφζονται μορφήν δὲν εἶναι ἀπίθανον νὰ εἶναι πολὺ παρηλλαγμένα⁵.

Ἐπίσης ὑπάρχει, ὡς γνωστὸν, ἐν Συρια-ῇ γλώσσῃ «βιβλίον τοῦ ἁγίου Ἱεροθέου περὶ τῶν κεκρυμμένων μυστηρίων τῆς θεότητος», ὅπερ ὁμοῦς κατὰ τὸν A. Frothingham εἶναι ἔργον τοῦ κατὰ τὴν ΣΤ' αἰῶνα ζήσαντος ἐν Ἑδέσῃ μοναχοῦ Στεφάνου Bar Sudail⁶.

1. Halloix, Vit. Script. Orient. Ecclesiae. I. 60c.

2. Acta Sanctorum, t. IV, p. 777. E.

3. Προβλ. W. Smith's, Dict. of Christian Biography III, 51.—Kirchenlexikon, ἐν λέξει Hierotheus.

4. Ἀνάπλασις ἐνθ'. ἀν.

5. Περὶ θεῶν ὀνομάτων, 2, 10. 3, 2, 4, 15. 17.

6. O Bardenhewer, Les pères de l' Eglise, leur vie et leurs œuvres, III σ. 20

Τὸ Βασιλειανὸν Μηνολόγιον ἀναφέρει γενικῶς ὅτι ὁ ἅγιος Ἱεροθέος «συνεγράψατο βιβλούς πολλὰς περὶ μυστηρίων μεγάλων διαγορευούσας»¹.

Ὁ Ἱεροθέος ὑπῆρξε παρῶν μετὰ τῶν λοιπῶν Ἀποστόλων παρὰ τὴν ἐπιθανάτιον κλίνην τῆς Θεοτόκου, ἐν δὲ τῇ κοιμήσει αὐτῆς συνέπλεκεν ὕπνους ἐξοδίους διαπρέπων κατὰ τοῦτο ἐνώπιον τῶν Ἀποστόλων².

Περὶ τῆς λοιπῆς δράσεως αὐτοῦ οὐδεμίαν ἔχομεν πληροφορίαν. Τοῦτο μόνον ἀναφέρεται, ὅτι ὁ Ἱεροθέος τὸν ἔλον τῆς ζωῆς αὐτοῦ χρόνον ἐβίωσεν ἐν εὐλαβείᾳ καὶ ἀρετῇ καὶ ὅτι τὸν Θεὸν πολλαχῶς ὑπηρετήσας ἠξιώθη παρ' αὐτοῦ χαρισμάτων πολλῶν³.

Περὶ τοῦ χρόνου τοῦ θανάτου αὐτοῦ δὲν ἔχομεν ἀκριβῆ μαρτυρίαν. Ἐν τῇ ἱστορικῇ καταλόγῳ τοῦ ἐπισκόπου Παναρέτου Κωνσταντινίδου περὶ τῶν ἐπισκόπων Ἀθηνῶν φέρεται ὅτι ἀπέθανε τῷ 54—68 μ. χ.⁴. Τοῦτον δὲ ἀκολουθεῖ καὶ ὁ παρόμοιον κατάλογον ἐκδοῦς Δ. Ἀλβανάκης, γράφων ὅτι ὁ Ἱεροθέος ἐκοιμήθη ἐπὶ Νέρωνος⁵. Ἄλλ' ἐκ τῶν γνωστῶν ἡμῖν ἀποσπασμάτων καθίσταται πιθανώτερον ὅτι ὁ Ἱεροθέος ἀπέθανε μᾶλλον κατὰ τὸ τελευταῖον τέταρτον τοῦ Α' αἰῶνος.

Ἡ μνήμη τοῦ ἁγίου Ἱεροθέου, παρὰ τὰς περὶ ἱστορικότητος τοῦ προσώπου αὐτοῦ ἀντιρρήσεις, ἐορτάζεται τῇ 4ῃ Ὀκτωβρίου ὑπὸ τε τῆς Ὀρθοδόξου καὶ ὑπὸ τῆς Ρωμαϊκῆς Ἐκκλησίας, καθὼς καὶ ὑπὸ τῆς Κοπτικῆς καὶ τῆς Συριακῆς⁶.

ΑΡΧΙΜ. ΕΜΜΑΝΟΥΗΛ ΚΑΡΠΑΘΙΟΣ

1. M i g n e, 117, Octobris 4.

2. Ψευδο-Διονυσίου περὶ θεῶν ὀνομάτων. Γ'.

3. M i g n e, ἐνθ. ἀν.

4. Περιοδικὸν «Σωτήρ» ἐν Ἀθήναις. 1878, Α', 123, 124.

5. Διονυσίου Ἀλβανάκη, Οἱ ἀπὸ Χριστοῦ μέχρι σήμερον χρηματίσαντες ἐπίσκοποι, Ἀρχιεπίσκοποι καὶ Μητροπολίται Ἀθηνῶν. Ἀθήναι. 1907.

6. Kirchenlexikon, ἐν λέξει Hierotheus.—Ὁ κ. Δέρβος ἐν τῇ προμνημονεύθεισῃ σχετικῇ αὐτοῦ πραγματείᾳ πιστεύει ὡς ἰσχυρὸν ἐπιχείρημα αὐτοῦ ὅτι οὐδὲ κἂν ὄνομα Ἱεροθέος ἀπαντιᾷ κατὰ τοὺς ἕξ πρώτους σχεδὸν αἰῶνας. (Λόγος, σελ. 9). Ἀρκούμεθα νὰ ὑποδείξωμεν αὐτῷ τὴν ὑπάρξιν τοῦ μάρτυρος Ἱεροθέου, μοναχοῦ, μαρτυρησαντος ἐπὶ Ἰουλιανοῦ τοῦ Παραβάτου, ἐν ἔτει 361, ἐν Τιβεριουπόλει. (Μηναῖον, Νοεμβρίου, Βενετία, 1880, ἐκδ. 8η, σ. 191).—Εἰδικὴν μελέτην περὶ τῆς ἱστορικότητος τοῦ ἁγίου Ἱεροθέου θέλομεν δημοσιεύσει ἐν πρωτίστῃ εὐκαιρίᾳ.